

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 7. februar 2017

Sag 241/2016

(1. afdeling)

A ApS

(advokat Jørgen Holst)

mod

D under konkurs

(advokat Lotte Eskesen)

og

E

(advokat Thorbjørn Sofsrud)

I tidligere instans er afsagt dom af Vestre Landsrets 1. afdeling den 17. marts 2016.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jytte Scharling, Thomas Rørdam, Vibeke Rønne, Oliver Talevski og Jan Schans Christensen.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

For Højesteret angår sagen, der er indbragt for Højesteret i medfør af retsplejelovens § 368, stk. 8, alene spørgsmålet om sagsomkostninger.

Påstande

Appellanten, A ApS, har over for indstævnte D under konkurs påstået sagsomkostningsbeløbet for landsretten forhøjet.

A ApS har over for indstævnte E påstået, at E skal betale sagsomkostninger for landsretten til A ApS efter Højesterets nærmere bestemmelse.

D under konkurs og E har påstået stadfæstelse.

Anbringender

A ApS har over for D under konkurs anført navnlig, at selv om konkursboets påstand lød på tilbagebetaling af 75 mio. kr. vedrørende salgsoption 1, så var der enighed mellem sagens parter om, at landsrettens afgørelse tillige ville have betydning for, om selskabet kunne støtte ret på salgsoption 2, der havde en økonomisk værdi på 80 mio. kr. Alle sagens parter tilrettelagde deres påstande, anbringender og bevisførelse herpå. Landsretssagens økonomiske værdi var reelt ca. 155 mio. kr. Sagsomkostningerne skal derfor beregnes på grundlag af dette beløb.

Konkursboet har som følge af landsrettens dom anerkendt, at selskabets krav vedrørende salgsoption 2 var dividendeberettiget. H har tillige afregnet den tilknyttede bankgaranti over for selskabet som følge af dommen.

Det er i Højesterets dom, gengivet i UfR 1982.126/1, anerkendt, at en sags vidererækkende økonomiske konsekvenser kan tages i betragtning ved omkostningsfastsættelsen.

Den omstændighed, at der var tale om et dividendekrav medfører ikke, at kravet og dermed sagens værdi alene udgør værdien af dividenden, idet den betalingspligtige parts eventuelle manglende betalingsdygtighed er uden betydning for fastsættelsen af sagsomkostninger.

Domstolenes sædvanlige principper for udmåling af sagsomkostninger kan fraviges i opadgående retning, hvis sagen har været særlig kompleks, hvilket sagen i landsretten var. Dette er tiltrådt af konkursboet.

Sagen blev i landsretten hovedforhandlet over 20 dage, ekstraktmaterialet omfattede 5.666 sider, og materialesamlingerne var på 2.957 sider. Der er anvendt i alt 3.588 juristimer på sagen. Den omstændighed, at sagen blev sambehandlet med tre andre sager, har medført et øget tidsforbrug, uanset at flere af de øvrige parter gjorde synspunkter gældende, der støttede selskabets synspunkter.

Hertil kommer, at konkursboet tillige havde nedlagt påstand om omstødelse efter konkursloven. Sagen indeholdt derfor også en konkursretlig tvist, der ikke vedrørte de samme faktiske eller juridiske forhold som hovedtvisten om gyldigheden af salgsoptionerne.

Udgangspunktet om, at en aditant, der bliver frifundet i hovedsagen, ikke får tilkendt sagsomkostninger til friholdelse af egne sagsomkostninger over for den eller de adciterede, bør fraviges i denne sag.

Hovedanbringendet fra konkursboet i hovedsagen var, at der forelå ”fondsretlig ugyldighed” i det aftalekompleks, selskabet havde forhandlet med D og G-koncernen. De juridisk-tekniske elementer i aftalerne var gennemført med juridisk bistand fra advokatfirmaet B I/S, herunder fra advokat C. En væsentlig del af konkursboets kritik angik den juridiske håndtering af de fondsretlige elementer i optionsaftalerne. Der var endvidere ikke fuldstændigt sammenfald mellem sagens tvistepunkter i hovedsagen og i adcitationssagen.

A ApS har over for E anført navnlig, at selskabet overvejende har vundet sagen i forhold til E.

Udgangspunktet om, at det er parternes økonomiske påstande, der udgør grundlaget for vurderingen af, hvem der har vundet sagen, bør fraviges i denne sag.

Som følge af udfaldet af andre dele af sagskomplekset havde A ApS ikke grundlag for noget økonomisk krav mod E. Reelt fik selskabet medhold i, at E var den part i det samlede aftalekompleks, der skulle bære ansvaret for den manglende iagttagelse af de fondsretlige regler. Dette understreges af, at E i det indbyrdes forhold til de parter, der i første omgang blev anset for medansvarlige, skulle friholde disse.

E har ved en samlet økonomisk opgørelse rejst et uberettiget krav mod selskabet, hvorfor selskabet bør tilkendes sagsomkostninger.

Sagsomkostningerne bør fastsættes ud fra en vurdering af hvilken part, der overvejende fik medhold i sine synspunkter, ligesom det er tilfældet ved udenretlige bevisoptagelser.

Såfremt Højesteret måtte finde, at sagens værdi i forhold til konkursboet alene skal opgøres efter de nedlagte påstande, og ikke efter de videre økonomiske konsekvenser af sagen, skal det tilsvarende gælde i forholdet mellem selskabet og E ved vurderingen af, hvilken part der vandt henholdsvis tabte sagen.

Det var nødvendigt at inddrage E i sagen for at sikre, at E, som den, der blev begunstiget ved de anfægtede dispositioner, kunne gøres økonomisk ansvarlig herfor. At selskabets friholdelsespåstand var berettiget, dokumenteres af, at E blev pålagt at friholde samtlige andre sagsøgte i den udstrækning, de var blevet pålagt ansvar over for konkursboet.

Der må endvidere lægges vægt på, at konkursboet indledte sagen mod selskabet på foranledning af Es processuelle tilkendegivelser i sagen mellem disse to parter.

Landsrettens begrundelse om, at begge parter til dels har tabt og vundet sagen, er ikke dækkende, fordi selskabet reelt fik medhold i sit regreskrav, i og med at hovedkravet ikke kunne rejses over for selskabet, men i stedet direkte over for E.

Selskabet bør stilles som de menige bestyrelsesmedlemmer, der blev frifundet for konkursboets krav og derfor ikke fik medhold i de over for E fremsatte regreskrav.

Es påstand over for selskabet lød på betaling af halvdelen af et markedsmæssigt vederlag for salgsoptionerne, dvs. i alt 21,65 mio. kr., hvorfor sagsomkostningerne som minimum bør udgøre 800.000 kr. inkl. moms.

Der er også i dette forhold grundlag for at fravige udgangspunktet om, at en aditant ikke har krav på dækning af sagsomkostninger til den adciterede.

D under konkurs har anført navnlig, at udmålingen af sagsomkostninger skal ske på baggrund af sagens økonomiske værdi. Den økonomiske værdi beregnes efter gældende praksis i overensstemmelse med fremgangsmåden for fastsættelsen af retsafgiften. Dette gælder, selv om retsafgiften er fastsat til maksimumbeløbet i retsafgiftslovens § 1, stk. 4.

Landsretssagens økonomiske værdi var 75 mio. kr. svarende til det beløb, konkursboet efter sin påstand ønskede tilbagebetalt. Det forhold, at landsrettens afgørelse tillige havde betydning for fordringsprøvelsen af beløbet på 80 mio. kr. i relation til salgsoption 2 er uden betydning, idet der er tale om to forskellige sager.

Omfanget af landsretssagens forberedelse og hovedforhandlingens længde kan ikke begrunde, at de tilkendte sagsomkostninger forhøjes i denne sag. Dette har landsretten allerede taget højde for.

Det er fast praksis, at en part selv bærer risikoen for at adcitere yderligere parter, og der er ikke anledning til at fravige denne praksis.

Selskabet har ikke godtgjort, at det var nødvendigt at adcitere B I/S og advokat C, ligesom sagen mellem disse parter også omfattede andre spørgsmål end de spørgsmål, der var genstand for tvist mellem konkursboet og selskabet. Årsagen til adcitationen var, at selskabet følte sig forkert rådgivet af B I/S, hvilket ikke kan lastes konkursboet.

E har anført navnlig, at A ApS og E begge for en del har tabt og vundet i adcitationssagen. Der er i det væsentlige tale om samme påstandsbeløb, hvorfor ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden.

Spørgsmålet om sagsomkostningerne skal afgøres på baggrund af de påstande, som parterne har nedlagt over for hinanden, og på baggrund af dommens resultat i forholdet mellem disse parter, og ikke på baggrund af det samlede sagskompleks.

Selv om kravene i sagskomplekset udspringer af samme begivenhed, kan der ikke anlægges en helhedsbetragtning, når der er tale om en flerhed af sager mellem forskellige parter og baseret på helt forskellige grundlag for de rejste krav.

Det var ikke alene frifindelsen af selskabet i hovedsagen, der medførte, at E blev frifundet. Selskabet havde også nedlagt en selvstændig påstand vedrørende salgsoption 2, der ikke var omfattet af konkursboets sag mod selskabet. Dette var således ikke et regreskrav, der udsprang af hovedsagen.

I det samlede sagskompleks er det i højere grad konkursboet og selskabet, der må anses som den tabende part.

Der kan heller ikke lægges vægt på, at E har opfordret konkursboet til at gøre ugyldighedsindsigelsen gældende over for selskabet. Det beroede på konkursboet selvstændige beslutning at gøre dette krav gældende over for selskabet, og E er ikke ansvarlig for konkursboets beslutning herom.

Udgangspunktet om, at en sagsøgt selv må bære omkostningerne, som vedkommende pålægges at betale til adciterede, kan ikke fraviges, alene fordi der er et særligt behov for at adcitere en part.

Højesterets begrundelse og resultat

Kort om sagerne for landsretten

Sagen angår omkostningsfastsættelsen for landsretten i to sambehandlede sager (V.L. B-2583-10 og V.L. B-0988-11). De to sager har tilknytning til en tredje sambehandlet sag (V.L. B-0652-10) anlagt af D under konkurs mod fondens tidligere ledelse, juridiske rådgiver og revision samt E i anledning af D og G-koncernens køb, ejerskab og salg af F A/S.

I forbindelse med Ds køb af F fra A ApS påtog fonden sig i 2005 bl.a. en forpligtelse til at købe de aktier i G, som A ApS havde modtaget som delvis betaling for aktierne i F, hvis selskabet ønskede at afhænde G-aktierne (salgsoption).

I sag B-2583-10 anlagt af D under konkurs mod A ApS fastslog landsretten bl.a., at aftalen om salgsoptionen – der var blevet ændret i 2007, således at der var tale om to optioner, der kunne udøves på forskellige tidspunkter – ikke var ugyldig i forhold til A ApS, ligesom den betaling, som selskabet modtog ved udnyttelsen af den første option, ikke kunne omstødes. A ApS blev derfor frifundet for fondens betalingskrav på 75 mio. kr.

I ad citationssagen, B-0988-11, anlagt af A ApS mod B I/S, advokat C og E, krævede A ApS sig bl.a. friholdt for ethvert beløb, som selskabet måtte blive dømt til at betale til D under konkurs i sag B-2583-10.

Eftersom A ApS blev frifundet for påstand om betaling i sag B-2583-10, blev E også frifundet for A ApS' påstand om friholdelse.

E havde i sag B-0988-11 også nedlagt en selvstændig påstand om, at A ApS skulle friholde E for ethvert beløb, som E måtte blive tilpligtet at betale til D under konkurs i sag B-0652-10, som nærmere bestemt i Es påstand. Landsretten frifandt A ApS for denne påstand.

Anken for Højesteret omfatter landsrettens omkostningsafgørelse i sagen mellem D under konkurs og A ApS samt sagen mellem A ApS og E. Landsrettens omkostningsafgørelse i sagen mellem A ApS og B I/S og advokat C behandles under Højesterets sag 60/2016.

Sagsomkostninger i sagen mellem D under konkurs og A ApS – landsrettens sagsnr. B-2583-10

Ved fastsættelsen af sagens økonomiske værdi for landsretten skal der efter Højesterets opfattelse tages udgangspunkt i konkursboets påstand, som er på 75 mio. kr. Sagsomkostningerne til dækning af udgifter til advokatbistand i en sag om en så stor værdi må fastsættes skønsmæssigt efter en vurdering af, hvad der kan anses for rimeligt bl.a. under hensyn til sagens karakter og omfang.

I tilfælde, hvor en part frifindes efter at have adciteret en tredjemand med påstand om friholdelse, er udgangspunktet, at parten selv må bære de sagsomkostninger, som vedkommende pålægges at betale til adciterede, jf. herved Højesterets dom af 12. april 2006 (UfR 2006.2052). Der er i den foreliggende sag ikke grundlag for at fravige udgangspunktet.

Efter det anførte, og da det, som A ApS i øvrigt har gjort gældende, ikke kan føre til et andet resultat, finder Højesteret ikke grundlag for at ændre landsrettens skøn, hvorefter sagsomkostningerne er fastsat til 2.875.000 kr.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens omkostningsafgørelse.

Sagsomkostninger i sagen mellem A ApS og E – landsrettens sagsnr. B-0988-11

Af de grunde, som landsretten har anført, stadfæster Højesteret landsrettens omkostningsafgørelse.

Thi kendes for ret:

Landsrettens afgørelser om sagsomkostninger stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal A ApS betale 50.000 kr. til hver af de indstævnte, D under konkurs og E.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afgørelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.